

Sprawozdanie

Wydziału krajowego w przedmiocie fundacji stypendyjnej ś. p. Hipolita Czajkowskiego.

Wysoki Sejmie!

Testamentem z dnia 27. maja 1862. zapisał ś. p. Hipolit Dębno z Tymkowiczów Czajkowski dobra Dydiatyczne na fundację stypendyjną dla młodzieży rodu szlacheckiego imienia Czajkowskich lub Horodyskich, od szkół normalnych począwszy, aż do ukończenia nauk. Stypendya po 300 złr. dla 20 młodzieży lub dla tylu. na ile wystarczą dochody Dydiatycz, rozdzielać ma według postanowień testamentu Wysoki Sejm, lub też Wydział krajowy, a gdyby tylu młodzieży stanu szlacheckiego imienia Czajkowskich lub Horodyskich o stypendya nie ubiegało się, mogą być stypendya udzielane także nieszlachcie, osobliwie synom oficerów, urzędników, księży ruskich, tak w kraju, jak we Francyi urodzonych. Wolno także Wysokiemu Sejmowi krajowemu założyć z połowy dochodów tej fundacji szkołę ekonomów, ogrodników i leśniczych w Dydiatyczach, w którym to razie stypendya wyżej określone z drugiej połowy dochodów rozdawane być winne.

S. p. Czajkowski zastrzegł dalej, że gdyby c. k. Rządy fundusz powyższy zmienić, lub innym rozdawać chciały, natedy fundacya sama z siebie ustaje, a sukcesorowie jego wchodzą w prawo swe co do Dydiatycz.

Fundacya cała obciążona jest dożywotniem prawem pobierania dochodów i administrowania dóbr Dydiatyczne, a to na rzecz córki ś. p. fundatora, pani Felicji Nowaczyńskiej, która nadto z dochodów Dydiatycz opłacać ma rocznie 450 złr. na rzecz Aleksandra Wiener, aż do 24. roku życia jego, a w razie wcześniejszej śmierci Aleksandra Wienera, na rzecz matki jego, Matyldy Wiener.

Fundacya stypendyjna została uchwałą c. k. sądu krajowego lwowskiego z 19. maja 1866. l. 23695. za właścicielkę dóbr Dydiatyczne uznaną i w tej własności, z zastrzeżeniem praw pani Felicji Nowaczyńskiej. W dwóch podaniach do Wydziału krajowego wniesionych (l. 4472/1866. i 746/1867.) zaproponowała pani Nowaczyńska, by Wydział krajowy rzekł się zapisu dóbr Dydiatyczne na jej korzyść. a ona zapewni dla fundacji stypendyjnej roczną rentę 600 złr., z której kwotę 150 złr. półrocznemi ratami z dołu zaraz od dnia przyjęcia jej propozycji, zaś resztę 450 złr. od dnia, w którym ustanie obowiązek opłacania na rzecz Wienerów zapisanej takiejże kwoty opłacać będzie.

Kapitał 12.000 złr. powyższej renty odpowiedni, miałyby pani Nowaczyńska zabezpieczyć dla fundacji na dobrach Dydiatyczne zaraz po pożyczce z jakiego zakładu publicznego w kwocie 35.000 złr. zaciągnąć się mającej w ten sposób, iżby takowego żaden inny dług nie poprzedzał.

Zważywszy: że zawarowane testamentem dla pani Felicji Nowaczyńskiej prawo pobierania na czas życia dochodów z dóbr na fundację zapisanych, jakoteż dożywotnie prawo administrowania tych dóbr, dalej przytoczony

powyżej zapis na korzyść Wienerów zdziałany, chwilę w której fundacya mogłaby wejść w życie, na czas nieobliczony odwołają;

że na dobrach fundacyi zainstalowane są znaczne długi, które z dochodów fundacyi musiałyby być spłacone;

że administracya dóbr ziemskich, prowadzona z ramienia jakiegokolwiek korporacyi, nietylko z mnogimi trudnościami jest połączona, ale nadto nigdy nie przynosi dochodów wartości dóbr odpowiadających, i zazwyczaj stopniowe wyniszczenie czynników ekonomicznych, a w następstwie zmniejszenie dochodów i wartości dóbr za sobą pociąga;

że dochody z dóbr ziemskich, a nawet od lokowanych na takichże dobrach kapitałów zazwyczaj nieregularnie wpływają, i jak uczy doświadczenie (przy fundacyi A. Żalchowski) często z roku na rok w drodze przymusowej ściągane być muszą;

że zaś z drugiej strony przez odstąpienie własności dóbr fundacyjnych za spłatą odpowiedniego kapitału, umożliwiłoby natychmiastowe wprowadzenie w życie fundacyi, która inaczej aż do śmierci dożywcotniczki byłaby martwą;

że zatem fundacya tracąc znaczniejsze dochody w przyszłości zyskałaby wiele przez wcześniejsze rozpoczęcie wypłaty stypendyów;

że kapitał wykupu zapewniłby fundacyi dochody pewne i zawsze na czas wpływające, a ulokowany w papierach publicznych nastęrczyłby fundacyi możność powiększania się dochodów przez losowanie, zawiadomił Wydział krajowy panią Felicyą Nowaczyńską, że zgadza się, z zastrzeżeniem zatwierdzenia Wysokiego Sejmu na proponowane odstąpienie praw fundacyi ś. p. Hipolita Czajkowskiego do dóbr Dydiatycze, a to pod warunkami:

1. ażeby z kapitału 12.000 złr. w. a., który według propozycyi pani Nowaczyńskiej na rzecz fundacyi za odstąpienie prawa własności dóbr Dydiatycze na tychże dobrach zabezpieczone być mają suma 3.000 złr. w. a., równocześnie z zawarciem układu ostatecznego w sprawie powyższej do kasy krajowej w gotówce złożoną została;
2. ażeby reszta w kwocie 9 000 złr. zainstalowaną została na hypotece dóbr Dydiatycze w ten sposób, iżby prócz pożyczki z galicyjskiego zakładu kredytowego lub innego instytutu publicznego, aż do wysokości 35.000 złr. w. a. zaciągniętej, żaden inny ciężar ani dług powyższego kapitału 9.000 złr. nie poprzedzał.
3. ażeby i ta ostatnia suma 9000 złr. spłaconą została w gotowiznie do kasy krajowej zaraz po wygaśnięciu prawa na rzecz Alexandra i Matyldy Wiener testamentem z dnia 27. maja 1862. zabezpieczonego;
4. ażeby pani Nowaczyńska zobowiązała się należytość od przeniesienia własności dóbr Dydiatycze tak z tytułu przejścia onych na rzecz fundacyi jako też odstąpienia na własność pani Nowaczyńskiej całkowicie opłacić.

Samo przez się rozumie się, że wszystkie na dobrach Dydiatycze ciężące długi przyjąłaby p. Nowaczyńska na siebie.

W odpowiedzi swojej z dnia 7. b. m. do l. 9756. wniesionej, oświadczyła p. Nowaczyńska, że na warunki powyższe przez Wydział krajowy podane w zupełności się zgadza, i w każdej chwili jest gotową do zawarcia na podstawie onychże ostatecznego układu.

Jedynie co do przytoczonego powyżej warunku 4. uprasza p. Nowaczyńska, ażeby Wydział krajowy w razie gdyby się dała wynaleść forma prawna uwalniająca przynajmniej od tacy pierwszego przeniesienia własności dóbr Dydiatycze takowa przy zawarciu układu zastosowaną została.

Przedstawwszy w ten sposób stan sprawy fundacyi ś. p. Hipolita Czajkowskiego i zauważając, że w przedmiocie uwolnienia p. Nowaczyńskiej od dwukrotnego opłacania należytości od przeniesienia własności proszącej żadnego zapewnienia dać nie można, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Własność dóbr Dydiatycze na fundację stypendyjną imienia Hipolita Czajkowskiego zapisanych, ma być odstąpioną pani Felicyi Nowaczyńskiej pod warunkami przez Wydział krajowy postawionemi powyżej pod 1. 2. 3. i 4. poszczególnionemi i ze strony pani Nowaczyńskiej przyjętemi.
2. Upoważnia się Wydział krajowy do zawarcia w tej sprawie ostatecznego układu na podstawie powyższych warunków.

Leon Książę Sapieha w. r.
Marszałek krajowy.

Oktaw Pietruski.
Sprawozdawca.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi i Wielkiego Księstwa Krakowskiego.

We Lwowie dnia 13. września 1868. roku.

L. W. 9756/1868.

